Europejski Komitet Regionów

© EU, Isovector via Getty Images

Roczne sprawozdanie UE na temat stanu regionów i miast

Arkusz informacyjny 2026 r

Czy Europa może wzmocnić swą globalną pozycję, jeśli osłabi wewnętrzną spójność?

Globalna siła Europy zasadza się na sile obszarów, które ją tworzą. Zależy od spójnych, odpornych i demokratycznych regionów i miast, które w obliczu niestabilności geopolitycznej i licznych wyzwań mobilizują potencjał lokalny, zwiększają konkurencyjność, wzmacniają odporność i chronią demokrację.

Proponowane wieloletnie ramy finansowe (WRF) mogą jednak zagrozić tym fundamentom projektu integracji europejskiej, gdyż odchodzą od równowagi między konkurencyjnością a spójnością, która od dawna definiowała Unię. Scentralizowana struktura WRF ogranicza zaangażowanie regionalne, osłabia politykę spójności i pogłębia dysproporcje terytorialne.

Regionalny pomiar rozwoju

Wzrost gospodarczy nie przełożył się równomiernie na lepsze wyniki w zakresie zatrudnienia lub sytuacji społecznej. Starzenie się społeczeństwa pozostaje najpowszechniejszym wyzwaniem.

1/2 W co drugim regionie zaobserwowano wzrost ubóstwa lub wykluczenia społecznego

95% 95% regionów doświadcza większej presji związanej ze starzeniem się społeczeństwa

1/2 W ponad połowie regionów warunki na rynku pracy uległy pogorszeniu lub stagnacji

Miasta i regiony apelują o

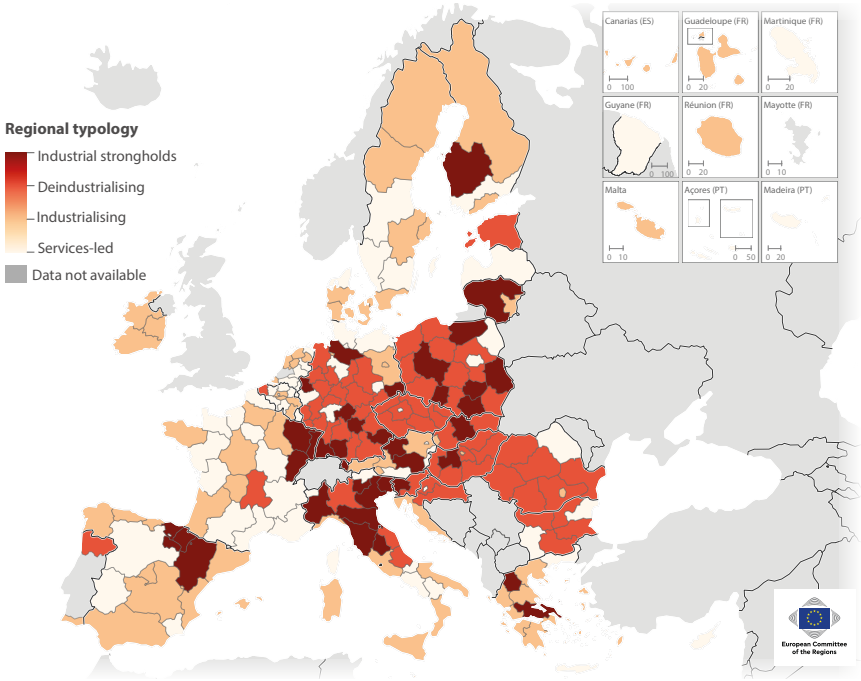
- utrzymanie polityki spójności dla wszystkich regionów,
- prawnie umocowane partnerstwa z regionami (oceny wielopoziomowego sprawowania rządów, klauzulę pomocniczości w planach partnerstwa krajowego i regionalnego),
- stosowanie zasady „nie szkodzić spójności” we wszystkich programach UE,
- stosowanie ocen oddziaływania terytorialnego i kontroli regionalnych do całego budżetu UE.

Regiony i miasta apelują, by WRF na lata 2028–2034 ustalić na poziomie 1,27 % dochodu narodowego brutto Unii (DNB UE) (z wyłączeniem 150 mld EUR na spłatę długu w ramach NextGenerationEU), zgodnie ze wstępnym stanowiskiem Parlamentu Europejskiego.

Konkurencyjność wymaga spójności

Przemysł zapewnia ponad 30 mln miejsc pracy we wszystkich regionach UE i jest podstawą strategicznej autonomii i spójności społecznej UE. Niemniej dysproporcje pomiędzy regionami utrzymują się, a nawet pogłębiają. Spadek produkcji i wysokie koszty energii osłabiają konkurencyjność regionalną. Dodatkowo fragmentaryczne regulacje, zależności w łańcuchu dostaw i nierównomierne zdolności innowacyjne utrudniają komercjalizację badań naukowych, co zwiększa ryzyko deindustrializacji i uzależnienia od importu.

Transformacja przemysłowa wymaga unijnej polityki przemysłowej ukierunkowanej na konkretny obszar. Taka polityka oznacza: dostosowanie inwestycji do potrzeb regionalnych, wysoki priorytet dla dekarbonizacji, modernizację infrastruktury energetycznej, sprawne procedury wydawania pozwoleń oraz przewidywalne wsparcie sprawiedliwej transformacji. W ten sposób wzmacnia się zarówno konkurencyjność, jak i sprawiedliwość.

Rysunek 1 — Dynamika zatrudnienia w przemyśle wytwórczym w UE w latach 2019–2024, w podziale na regiony NUTS 2 (klasyfikacja z 2021 r.) Typologia regionalna 1. Silne ośrodki przemysłowe 2. Regiony doświadczające deindustrializacji 3. Regiony w toku uprzemysłowienia 4. Regiony z dominującym sektorem usług
Źródło: *Dane Eurostatu, na podstawie analizy A. Rodríguеza-Posego i F. Bartalucciego*

Przykład z terenu
Karyntia, Austria

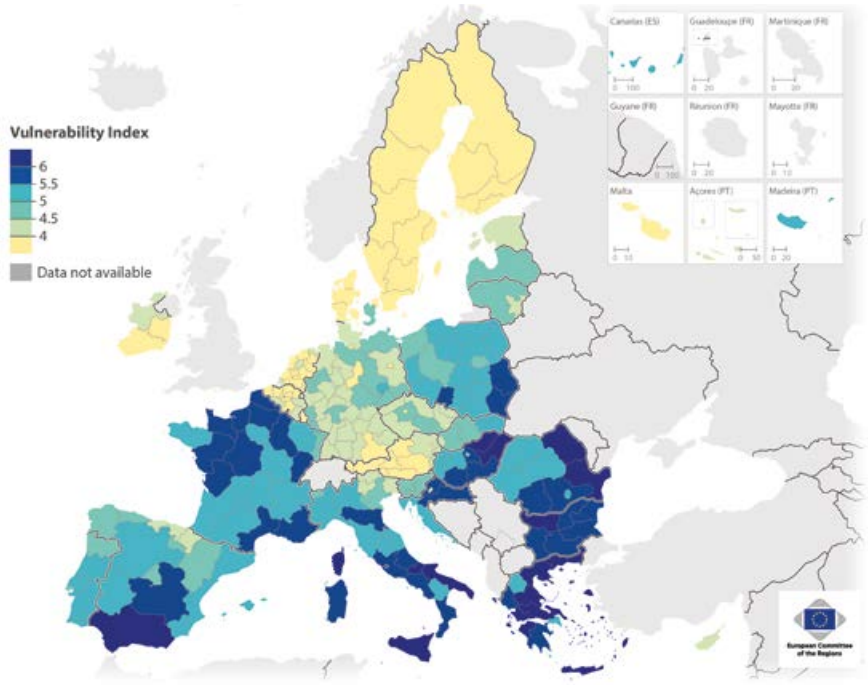
MŚP często nie mają czasu ani zasobów, żeby radzić sobie ze złożonymi wnioskami o finansowanie unijne. Dlatego rząd regionalny Karyntii utworzył klaster SILICON ALPS, czyli udany regionalny ekosystem innowacji skupiający ponad 140 przedsiębiorstw z branży elektronicznej i wspierający je za pomocą ustrukturyzowanych audytów, finansowania kaskadowego i bezpośrednich konsultacji.

30 mln
Europejczyków pracuje w przemyśle wytwórczym

Nie ma bezpieczeństwa bez odporności

Zmiana klimatu zagraża bezpieczeństwu Europy, zdrowiu obywateli, spójności regionalnej, konkurencyjności, infrastrukturze i finansom publicznym. Scenariusz zakładający ocieplenie o 3°C przewiduje, że z powodu fal upałów co roku będzie umierać prawie 100 tys. osób. Koszty suszy szacuje się na 9 mld EUR rocznie, a powodzie przybrzeżne do 2100 r. mogą spowodować szkody przekraczające 1 bln EUR. W ciągu ostatnich czterech lat o 57% wzrosła liczba pożarów roślinności.

Podatność poszczególnych regionów w Unii na zagrożenia nie jest równomierna i regiony z różną intensywnością odczuwają ich skutki. Potrzebują większego unijnego finansowania solidarnościowego, aby poprawić przystosowanie się do zmiany klimatu oraz gotowość i odporność na nią. Skuteczne działania wymagają również wielopoziomowego sprawowania rządów i pomocy w zakresie zdolności technicznych.

Rysunek 2 — Terytorialna podatność na zagrożenia w UE w 2025 r., wskaźnik podatności na zagrożenia
w podziale na regiony NUTS 2 (klasyfikacja z 2024 r.)
Źródło: *Komisja Europejska, Wspólne Centrum Badawcze*

Przykład z terenu
Jelenia Góra (Polska) i kraj liberecki (Czechy)

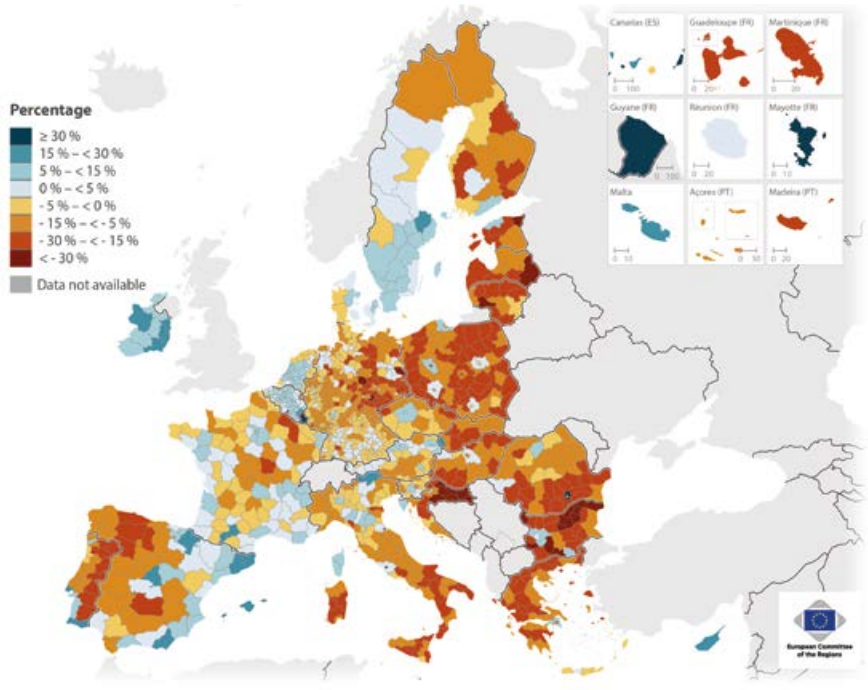
Powódź w 2024 r. poważnie dotknęła obszary przygraniczne Polski i Czech. Po tych doświadczeniach za środki z programu INTERREG zorganizowano dla 1150 strażaków i medyków wspólne szkolenie, umożliwiono wymianę procedur oraz usprawnienie współpracy transgranicznej i zdolności reagowania.

Dzięki każdemu **miliardowi** euro wydanemu na odporność wodną może powstać w Unii 16 tys. miejsc pracy, a każde zainwestowane euro wygenerowałoby zwrot **2.35** euro

„Prawo do pozostania” – coraz trudniejsze do zrealizowania

Zmiany demograficzne pogłębiają nierówności terytorialne w całej UE. Przewiduje się, że do 2050 r. prawie trzy czwarte regionów, zwłaszcza obszarów wiejskich, utraci swoich mieszkańców. Spadek liczby ludności to mniejsza podaż pracy i niższe dochody z podatków. Z kolei ograniczenie podstawowych usług dodatkowo napędza emigrację. Uderzającym przykładem są tzw. pustynie medyczne, czyli obszary, gdzie dostęp do opieki zdrowotnej jest ograniczony z powodu niedoboru personelu oraz odpływu lekarzy do regionów metropolitalnych oferujących wyższe wynagrodzenia. Tymczasem regiony doświadczające wzrostu liczby ludności i większość obszarów miejskich stoją w obliczu rosnącej presji na mieszkania i infrastrukturę.

Aby prawo do pozostania nie było fikcją, potrzeba znacznych inwestycji w lokalne miejsca pracy, mieszkalnictwo, dostęp do podstawowych usług, łączność i jakość życia na każdym obszarze. Polityka spójności musi być silna, aby wspierać zintegrowane strategie rewitalizacji terytorialnej.

Rysunek 3 — Prognozowana względna zmiana liczby ludności w latach 2025–2050 w podziale na regiony NUTS 3 (klasyfikacja z 2024 r.)
Źródło: *Dane Eurostatu (kody zbioru danych: proj_25rp5 i proj_25np)*

Przykład z terenu
Wspólnota Madrytu, Hiszpania

Madryt i jego obszar metropolitalny przyciągają coraz większą liczbę mieszkańców, co pogłębia nierówności między obszarami miejskimi i wiejskimi. W ramach programu Pueblos con Vida region ten zainwestował 155 mln EUR w mieszkalnictwo, miejsca pracy i podstawowe usługi. Dzięki 15 działaniom realizowanym w gminach poniżej 5 tys. mieszkańców udało się o 14% zwiększyć liczbę ich ludności, co świadczy o skuteczności polityki ukierunkowanej na konkretny obszar.

135 mln
Europejczyków żyje w regionach pogrążonych w stagnacji lub regresie, zwłaszcza na obszarach wiejskich i peryferyjnych

Rue Belliard/Belliardstraat 101 | 1040 Bruxelles/Brussel | BELGIQUE/BELGIË
Tel. +32 22822211 | www.cor.europa.eu
/european.committee.of.the.regions | /european-committee-of-the-regions
@EU_regions_cities | @EU_regions_cities | @EU_CoR

Pełny wgląd w sprawozdanie

© Unia Europejska, 2026 PDF – QG-01-26-064-PL-N – 978-92-895-4159-6 – 10.2863/4318050